

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Тематика курсових робіт з навчальної дисципліни “Цивільне право України” має допомогти студентам у підготовці та написанні курсових робіт із питань зобов’язального права – підгалузі цивільного права, що вивчається на III курсі заочної та вечірньої форми навчання.

Студентом може бути обрана будь-яка із запропонованих тем курсових робіт.

Перед написанням роботи необхідно проаналізувати рекомендовані нормативно-правові акти, навчальну та наукову літературу, постанови Пленуму Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів України, що стосуються обраної теми. Слід дотримуватися порад щодо змісту кожного з питань плану курсової роботи та намагатися вичерпно розкрити їх.

Необхідним та важливим є використання матеріалів правозастосовної практики, опублікованих у відповідних періодичних виданнях, наприклад: Вісник Верховного Суду України, Вісник господарського судочинства, Юридична практика, Адвокат та ін., або розміщених на сайтах судових органів у мережі Інтернет (<http://www.scourt.gov.ua/>, <http://www.arbitr.gov.ua/>, <http://www.reyestr.court.gov.ua/>, <http://www.vasu.gov.ua/>).

Курсова робота повинна відповідати певним вимогам щодо її оформлення, а саме: виконана грамотно, українською мовою, написана власноручно, мати чітку та логічну структуру: зміст, вступ (2-3 с.); основну частину – згідно з планом (20-25 с.); висновки (2-3 с.); перелік використаних джерел.

Список основних нормативно-правових актів та літератури

Конституція України // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Там же. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.

Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. // Там же. – 2002. – № 21-22. – Ст. 135.

Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Там же. – 2003. – № 18-22. – Ст. 144.

Цивільний процесуальний кодекс України від 18 берез. 2004 р. // Уряд. кур'єр від 14 лип. 2004 р. – № 130.

Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з цивільних справ (1972-2012 роки): станом на 1 листоп. 2012 р. / упоряд.: В. І. Борисова, І. П. Жигалкін, О. Н. Сибіга, П. В. Хотенець. – Х.: Право, 2012. – 376 с.

Цивільний кодекс України: наук.-практ. коментар / за ред. розробників проекту Цивільного кодексу України. – К.: Істина. – 928 с.

Цивільне право України: підруч.: у 2-х т. / За ред. В. І. Борисової (кер. авт. кол.). – Х.: Право, 2011. – Т. 2 – 816 с.

Відшкодування моральної та матеріальної шкоди: навч. посіб. / М. К. Галянтич [та ін.]; за заг. ред. М. К. Галянтича. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 624 с.

Тема 1. ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА ПІДСТАВИ ВИНИКНЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

П л а н

1. Поняття зобов'язання.
2. Види зобов'язань.
3. Підстави виникнення зобов'язань.
4. Суб'єкти зобов'язань. Заміна осіб у зобов'язанні.

При відповіді на перше питання дайте визначення цивільно-правового зобов'язання, розкрийте ознаки, що відрізняють зобов'язальне правовідношення від речового правовідношення, а потім зупиніться на елементах зобов'язання.

Висвітлюючи друге питання, необхідно провести класифікацію зобов'язань за різними класифікаційними критеріями: договірні й недоговірні; з негативним або позитивним змістом; односторонні і взаємні; головні та додаткові (акцесорні); альтернативні, факультативні, грошові; субсидіарні, часткові та солідарні; на користь третьої особи; регресні тощо.

Відповідь на третє питання повинна містити аналіз підстав виникнення зобов'язань. При цьому важливо врахувати те, що чинне законодавство (ст. 11 ЦК України) крім договорів та інших правочинів, актів органів державної влади, органів влади АРК або органів місцевого самоврядування, заподіяної майнової (матеріальної) та моральної шкоди іншій особі, в якості підстав називає інші юридичні факти (дії або події) – юридичні вчинки, які не спрямовані на створення правових наслідків; події, що виникають та існують незалежно від волі людей і можуть бути підставою виникнення зобов'язання у випадках, передбачених актами цивільного законодавства або договорами, тощо.

Останнє питання крім аналізу суб'єктів зобов'язання та множинності осіб потребує з'ясування підстав та процедури заміни в зобов'язанні кредитора та боржника.

Список додаткових нормативно-правових актів та літератури

Боднар Т. Зміни в суб'єктивному складі договірною зобов'язання / Т. Боднар // Підприємництво, госп-во і право. – 2004. – № 7. – С. 7-11.

Вільнянський С. І. Загальне вчення про зобов'язання / С. І. Вільнянський // Антологія укр. юрид. думки. – Т. 9.: Юридична наука радянської доби. – К.: Вид. дім “Юрид. кн.”, 2004. – С. 464-485.

Витрянский В. Общие положения об обязательствах в условиях реформирования гражданского законодательства / В. Витрянский // Хоз-во и право. – 2012. – № 3. – С. 3-25.

Завальна Ж. В. Щодо питання про юридичну природу зобов'язання / Ж. В. Завальна // Часоп. Київ. ун-ту права. – 2012. – № 2. – С. 147-150.

Ігнатенко В. Договірні та позадоговірні зобов'язання / В. Ігнатенко // Підприємництво, госп-во і право. – 2002. – № 11. – С. 7-9.

Ігнатенко В. М. Характеристика підстав виникнення недоговірних зобов'язань / В. М. Ігнатенко // Пробл. законності. – Х.: Нац. юрид. акад. України. – 2000. – Вип. 45. – С. 67-70.

Т е м а 2. ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

П л а н

1. Поняття та принципи виконання зобов'язання.
2. Суб'єкти та предмет виконання зобов'язання.
3. Місце, строк та спосіб виконання зобов'язання.

При відповіді на перше питання необхідно навести поняття виконання зобов'язання, підкресливши, що за своєю правовою природою це – правочин, а саме тому на виконання зобов'язання поширюються загальні правила стосовно правочинів. Саме тут слід приділити увагу характеристиці загальних умов (засад) виконання будь-яких зобов'язань, указавши на

відмінність між виконанням договірних і недоговірних зобов'язань.

При висвітленні другого питання потрібно зосередитися на аналізі предмета та суб'єктів виконання зобов'язання. Доречно показати особливість виконання зобов'язань із множинністю осіб – часткових, солідарних та субсидіарних.

Відповідь на останнє питання має містити характеристику місця, строку та способу виконання зобов'язання. Тут доцільно акцентувати увагу на специфіку виконання грошових зобов'язань.

Список додаткової літератури

Боднар Т. Реалізація загальних принципів цивільного законодавства при виконанні договірних зобов'язань / Т. Боднар // Вісн. Акад. прав. наук України. – Х.: Право, 2004. – № 3 (38). – С. 66-77.

Боднар Т. Спосіб виконання договірних зобов'язань / Т. Боднар // Юрид. вісн. України (Інформ.-прав. банк). – 2005. – 26.02-4.03. (№ 8). – С. 31-32.

Бровченко І. Деякі проблемні питання виконання зобов'язання третіми особами за цивільним законодавством України / І. Бровченко // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2007. – № 3 (50). – Х.: Право, 2007. – С. 125-132.

Колодуб Г. В. Исполнение обязательств в теории обязательств / Г. В. Колодуб // Гражд. право. – 2011. – № 4. – С. 9-11.

Коструба А. Виконання зобов'язання як правоприпиняючий юридичний факт у зобов'язальній сфері / А. Коструба // Підприємництво, госп-во і право. – 2012. – № 2. – С. 91-95.

Сібільов М. Договірне зобов'язання та його виконання / М. Сібільов // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2003. – № 2-3 (33-34). – Х.: Право, 2003. – С. 414-424.

Тема 3. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

П л а н

1. Поняття та загальна характеристика забезпечення виконання зобов'язання.
2. Неустойка та її види.
3. Порука та гарантія.
4. Завдаток.
5. Застава та її види.
6. Притримання.

При висвітленні першого питання необхідно в цілому охарактеризувати забезпечення виконання зобов'язання. Для цього слід звернути увагу на поняття та види способів забезпечення виконання зобов'язань, важливо вказати на їх невичерпний перелік. Потім доцільно з'ясувати форму правочину щодо забезпечення виконання зобов'язання та наслідки її недотримання. Вкрай важливий тут аналіз співвідношення основного і додаткового зобов'язання (способу забезпечення).

При відповіді на друге питання потрібно дати поняття неустойки, проаналізувати її предмет та провести класифікацію на види за різними критеріями.

Далі порівняйте поруку і гарантію за суб'єктами, сферою застосування, характером та обсягом відповідальності поручителя і гаранта тощо.

При відповіді на четверте питання доцільно проаналізувати функції завдатку та порівняти його з авансом.

Для відповіді на п'яте питання слід з'ясувати підстави виникнення застави, дати поняття та зміст договору застави, охарактеризувати кожен із видів застави та процедуру звернення стягнення на предмет застави.

Насамкінець треба висвітлити новий для законодавства України спосіб забезпечення виконання зобов'язання – притримання. При цьому доцільно проаналізувати умови виникнення притримання, права кредитора і боржника стосовно притриманої речі, провести порівняння притримання з заставою.

Список додаткових нормативно-правових актів та літератури

Про іпотеку: Закон України від 5.06.2003 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 38. – Ст. 313.

Про заставу: Закон України від 2.10.1992 р. // Там же. – 1992. – № 47. – Ст. 642.

Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України від 18.11.03 // Там же. – 2004. – № 11. – Ст. 140.

Про іпотечне кредитування операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати: Закон України від 19.06.03 // Там же. – 2004. – № 1. – Ст. 1.

Бершадська І. Правова природа застави в цивільному праві / І. Бершадська // Підприємництво, госп-во і право. – 2006. – № 4. – С. 18-21.

Беліков О. Притримання як спосіб забезпечення виконання зобов'язань / О. Беліков // Юрид. журн. – 2008. – № 2. – С. 95-97.

Гриняк А. Неустойка як спосіб забезпечення виконання підрядних зобов'язань / А. Гриняк // Юрид. Україна. – 2012. – № 8. – С. 51-56.

Дзера І. О. Завдаток як спосіб забезпечення виконання зобов'язань / І. О. Дзера // Наук. зап. – Т. 53. – Юрид. науки. – К.: Вид. дім “Києво-Могилян. акад.”, 2006. – С. 83-87.

Домашенко О. Неустойка / О. Домашенко, С. Єфімов // Бізнес. Бухгалтерія. – 2004. – 26 лип. – (№ 30). – С. 21-25.

Іваненко О. Правова природа притримання як способу забезпечення виконання зобов'язань / О. Іваненко // Юрид. Україна. – 2007. – № 8. – С. 55-60.

Карнаух Т. Застосування притримання для забезпечення виконання окремих видів зобов'язань / Т. Карнаух // Юрид. журн. – 2007. – 7 (№ 7-8). – С. 136-144.

Покачалова А. Поняття та правова природа забезпечення зобов'язань / А. Покачалова // Юрид. Україна. – 2010. – № 10. – С. 82-87.

Пучковська І. Й. Види забезпечення виконання зо-

бов'язань як способи захисту / І. Й. Пучковська // Юрид. Україна. – 2011. – № 11. – С. 26-31.

Романюк Я. М. Складові питання судової практики, пов'язані з порукою / Я. М. Романюк // Вісн. Верхов. Суду України. – 2012. – № 6. – С. 43-48.

Ходико Ю. Є. Об'єкт іпотечного праввідношення: моногр. / Ю. Є. Ходико. – Х.: Право, 2012. – 224 с.

Т е м а 4. ПРИПИНЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

П л а н

1. Поняття та види підстав припинення зобов'язання.
2. Припинення зобов'язань за волевиявленням сторін.
3. Припинення зобов'язань з обставин, що не залежать від волі сторін.

Відповідь на перше питання потрібно розпочати з поняття та наслідків припинення зобов'язання. Після цього – класифікувати підстави припинення зобов'язань на види залежно від різних підстав. Далі проаналізуйте такі підстави припинення зобов'язання, як належне виконання, передання відступного, зарахування, за домовленістю сторін, прощення боргу, поєднання кредитора і боржника в одній особі. Особливу увагу доречно приділити умовам проведення зарахування та новації як різновиду припинення зобов'язання за згодою сторін.

Відповідь на останнє питання повинна містити характеристику підстав припинення зобов'язань з обставин, що не залежать від волі сторін. Розглядаючи припинення зобов'язання неможливістю його виконання, доцільно проаналізувати положення ч. 1 ст. 625 ЦК України, відповідно до якої боржник не звільняється від відповідальності за неможливість виконання ним грошового зобов'язання. При аналізі припинення зобов'язання смертю фізичної особи необхідно з'ясувати, яке зобов'язання є нерозривно пов'язаним з особою боржника чи кредитора. Що стосується припинення зобов'язання ліквідацією

юридичної особи, то слід зосередитися на випадках, коли нормативно-правовими актами виконання зобов'язання ліквідованої юридичної особи покладається на іншу юридичну особу, зокрема за зобов'язаннями про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю.

Список додаткової літератури

Боднар Т. Погашення договірною зобов'язання як спосіб його припинення / Т. Боднар // Юрид. Україна. – 2004. – № 3. – С. 28-32.

Диба І. Порядок надання відступного / І. Диба // Юрид. вісн. України. – 2006. – 38 (23-29 верес.). – С. 7.

Егорова М. Правовая сутьность зачета / М. Егорова // Хоз-во и право. – 2011. – № 10. – С. 137-144.

Коссак В. М. Проблеми припинення зобов'язань за новим Цивільним кодексом України / В. М. Коссак // Акт. пробл. держави і права. – Вип. 23. – О.: Юрид. л-ра, 2004. – С. 11-17.

Костенко І. Припинення зобов'язань “по-новому”, або Новація у цивільному законодавстві України / І. Костенко // Бізнес. Бухгалтерія. – 2003. – 20 жовт. (№ 42). – С. 66-69.

Коструба А. В. Прощення боргу як правоприпиняючий юридичний факт в цивільному праві / А. В. Коструба // Часоп. Київ. ун-ту права. – 2012. – № 2. – С. 158-161.

Коструба А. До питання про особливості механізму припинення зобов'язання в силу правоприпиняючого юридичного факту – передання відступного / А. Коструба // Підприємництво, госп-во і право. – 2012. – № 3. – С. 3-5

Панченко М. Припинення зобов'язань прощенням боргу / М. Панченко // Підприємництво, госп-во і право. – 2007. – № 12. – С. 28-32.

Сивак А. Припинення зобов'язань зарахуванням зустрічних однорідних вимог / А. Сивак // Бізнес. Бухгалтерія. – 2003. – 10 берез. (№ 10). – С. 78-80.

Тема 5. ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ПОРУШЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

П л а н

1. Поняття порушення зобов'язання та правові наслідки цього.
2. Характеристика окремих правових наслідків порушення зобов'язання.
3. Поняття, види та форми цивільно-правової відповідальності.

Розглядаючи перше питання, спочатку потрібно дати поняття порушення зобов'язання, а потім зазначити правові наслідки порушення зобов'язання, окремо вказавши на наслідки протрочення боржника і кредитора.

Далі необхідно охарактеризувати такі правові наслідки порушення зобов'язання, як припинення зобов'язання внаслідок односторонньої відмови від зобов'язання, якщо це встановлено договором або законом; розірвання договору, а також зміна умов зобов'язання.

При відповіді на останнє питання важливо зупинитися на таких правових наслідках порушення зобов'язання, як сплата неустойки, втрата завдатку, відшкодування збитків та моральної шкоди. У зв'язку з цим варто навести поняття цивільно-правової відповідальності, охарактеризувати підстави та умови її настання, дати поняття вини в цивільному праві та вказати випадки відповідальності без вини. На особливу увагу заслуговують форма (загальна та спеціальна) та види цивільно-правової відповідальності (субсидіарна, солідарна та часткова; повна, обмежена та підвищена тощо).

Окремо доцільно проаналізувати відповідальність за порушення грошового зобов'язання, а також підстави звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання.

Список додаткових нормативно-правових актів та літератури

Очиченко О. Г. Співвідношення категорій неможливості виконання та порушення зобов'язання / О. Г. Очиченко // Юрид. осінь 2011 р.: зб. тез доп. та наук. повідомл. учасн. всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених та здобувачів (9 листоп. 2011 р.) / Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого". – Х.: Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого", 2011. – С. 287-290.

Печений О. Проблеми відповідальності за порушення грошових зобов'язань / О. Печений // Підприємництво, госп-во і право. – 2005. – № 3. – С. 53-56.

Сібільов М. Підстава та умови цивільно-правової відповідальності за порушення договірних зобов'язань за чинним Цивільним кодексом України / М. Сібільов // Вісн. Акад. прав. наук України. – Х.: Право, 2004. – № 2 (37). – С. 80-88.

Т е м а 6. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ДОГОВІР

П л а н

1. Поняття та види цивільно-правових договорів.
2. Принцип свободи договору.
3. Зміст і форма цивільно-правових договорів.
4. Укладення, зміна та розірвання договорів.

При відповіді на перше питання необхідно дати поняття цивільно-правового договору та провести класифікацію на види за різними підставами: на консенсуальні і реальні; односторонні і двосторонні; відплатні і безвідплатні; попередні і основні; публічні і приєднання; на користь сторін договору і на користь третьої особи; з передачі майна у власність, з передачі майна у користування, з виконання робіт чи надання послуг тощо.

У другому питанні потрібно проаналізувати принципи свободи договору і показати його значення. При цьому доречно звернути увагу на співвідношення договору і актів цивільного

законодавства (ст. 6 ЦК України), випадки обмеження свободи договору.

При висвітленні третього питання особливу увагу слід приділити видам умов договору (істотні, звичайні, випадкові). Оскільки за ЦК України ціна не є істотною умовою, необхідно проаналізувати існуючі механізми її визначення. Доцільно порівняти типові і примірні договори. Також необхідно розглянути вимоги щодо форми цивільно-правових договорів, зауваживши, що на неї поширюються вимоги про форму правочинів.

Останнє питання передбачає логічний аналіз процедури укладення, зміни та розірвання договорів. Досліджуючи стадії укладення договору, важливо зазначити вимоги до оферти та акценту, враховуючи можливість існування публічної пропозиції укласти договір (ст. 699 ЦК України).

На завершення розгляньте підстави та правові наслідки зміни або розірвання договору.

Список додаткової літератури

Боднар Т. В. Укладання цивільно-правових договорів (питання форми, процедури та моменту укладення) / Т. В. Боднар // Вісн. госп-го судочинства. – 2008. – № 2. – С. 87-93.

Луць В. В. Договірне право України: сучасний стан і тенденції розвитку / В. В. Луць // Юрид. вісн. – 2009. – № 2 (11). – С. 52-55.

Майданик Р. А. Попередній договір і завдаток (цивільно-правові аспекти) / Р. А. Майданик // Бюл. М-ва юстиції України. – 2006. – № 9. – С. 28-35.

Бойко О. О. Попередній договір купівлі-продажу нерухомого майна в цивільному праві України / О. О. Бойко // Там же. – 2007. – № 5. – С. 162-177.

Лехкар О. В. Договір приєднання як особлива цивілістична конструкція / О. Лехкар // Пробл. законності / відп. ред. В. Я. Тацій. – Х.: Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого, 2006. – Вип. 80. – С. 46-53.

Сібільов М. Зміст цивільно-правового договору / М. Сібільов // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2003. – № 1 (32). – С. 93-99.

Сібільов М. Ознаки та поняття договору в сфері приватного права / М. Сібільов // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2002. – № 4 (31). – С. 87-93.

Скакун Ю. Історія розвитку законодавства про попередній договір / Ю. Скакун // Право України. – 2007. – № 10. – С. 78-81.

Таш'ян Р. Односторонній правочин та договір – дві частини цілого / Р. Таш'ян // Підприємництво, госп-во і право. – 2008. – № 1. – С. 72-75.

Т е м а 7. ДОГОВІР КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ

П л а н

1. Поняття, загальна характеристика та види договору купівлі-продажу.
2. Особливості роздрібною купівлі-продажу.
3. Поставка.
4. Контрактація сільськогосподарської продукції.
5. Постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу.
6. Міна.

Перше питання передбачає розкриття поняття та загальну характеристику договору купівлі-продажу. Особливу увагу слід звернути на розширення предмета договору (товар, майнові права та право вимоги) і видів договору купівлі-продажу.

Друге питання потребує з'ясування особливостей договору роздрібною купівлі-продажу, звернувши увагу, що він є публічним договором. Окремо слід зупинитися на правах споживача на обмін товару належної якості, а також у випадку продажу йому товару неналежної якості (при цьому доречно співставити положення ст. 678 і ст. 708 ЦК України).

При висвітленні третього питання потрібно порівняти договір поставки з договором купівлі-продажу за предметом та суб'єктами. На окрему увагу заслуговує аналіз договору поставки продукції для державних потреб.

У четвертому питанні слід охарактеризувати договір контракції сільськогосподарської продукції, показати його особливості у порівнянні з іншими договорами купівлі-продажу за предметом та суб'єктами.

Характеризуючи договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу (п'яте питання), важливо звернути увагу, що за загальним правилом цей договір є одночасно публічним договором і договором приєднання, та проаналізувати положення нормативних актів, присвячених регулюванню цих відносин.

Насамкінець необхідно дати правову характеристику договору міни і з'ясувати доцільність віднесення його до договору купівлі-продажу. Аналізуючи предмет договору, варто зосередитися на випадках, коли можливий обмін майна на роботи чи послуги, а також на моменті виникнення права власності на обміювані товари.

Список додаткових нормативно-правових актів та літератури

Про захист прав споживачів: Закон УРСР від 12 травня 1991 р. (зі змін. та доповн.) // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1991. – № 30. – Ст. 379.

Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з цивільних справ (1972-2012 роки): станом на 1 листоп. 2012 р. / уряд.: В. І. Борисова, І. П. Жигалкін, О. Н. Сибіга, П. В. Хотенець. – Х.: Право, 2012. – С. 126-135; 274-282.

Про товарну біржу: Закон України від 10 груд. 1991 р. № 1956-ХІІ (зі змін. та доповн.) // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 10. – Ст. 139.

Апопій І. Істотні умови договору контракції у сфері підприємницької діяльності / І. Апопій // Підприємництво, госп-во і право. – 2010. – № 2. – С. 77-79.

Борисова В. Загальні положення договору купівлі-продажу за новим Цивільним Кодексом України / В. Борисова // Юрид. радник. – 2005. – № 1. – С. 50-54.

Галянтич М. Розмежування договорів міни та обміну жилих приміщень / М. Галянтич // Юрид. Україна. – 2007. – № 6. – С. 52-55.

Глоба О. Укладення договору поставки: теорія і практика / О. Глоба // Юрид. журн. – 2005. – № 2. – С. 40-47.

Таш'ян Р. І. Відмежування договору транспортування трубопроводами від договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу / Р. І. Таш'ян // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2011. – № 988. – Сер. право. – С. 182-186.

Т е м а 8. ДОГОВІР НАЙМУ (ОРЕНДИ)

П л а н

1. Поняття, загальна характеристика та види договору найму (оренди).
2. Особливості договору прокату.
3. Найм (оренда) земельної ділянки.
4. Найм будівлі або іншої капітальної споруди.
5. Найм (оренда) транспортного засобу.
6. Лізинг.

Розглядаючи перше питання, потрібно дати поняття та загальну характеристику договору найму (оренди). Важливо звернути увагу на розширення предмета (неспоживна річ та майнові права) та видів договору найму (оренди). Аналізуючи права та обов'язки сторін, доречно зупинитися на переважних правах наймача, а також зазначити наслідки поліпшення чи погіршення речі, переданої в найм.

Друге питання потребує з'ясування особливостей договору прокату у порівнянні з іншими видами договору найму (оренди). Цей різновид є одночасно публічним договором і договором приєднання. Розкриваючи предмет договору, доцільно з'ясувати, коли він може використовуватися для виробничих потреб.

При висвітленні третього питання детально охаракте-

ризуйте договір найму (оренди) земельної ділянки, звернувшись до положень Закону України “Про оренду землі” в чинній на момент написання роботи редакції.

Четверте питання передбачає аналіз договору найму будівлі або іншої капітальної споруди. При цьому варто з’ясувати поняття будівлі або іншої капітальної споруди та провести розмежування з договором найму житла.

Далі покажіть особливості найму (оренди) транспортного засобу. Особливу увагу слід приділити предмету та формі договору.

В кінці роботи необхідно охарактеризувати договір лізингу та показати його значення і співвідношення з іншими договорами. Потрібно проаналізувати види і форми лізингу, правове положення продавця, а також відповідальність і ризики за договором лізингу.

Список додаткових нормативно-правових актів та літератури

Про деякі питання практики вирішення спорів, пов’язаних з орендою земельних ділянок: оглядовий лист Вищого господарського суду України від 30 лист. 2007 р. № 01-8/918 // Вісн. госп. судочинства. – 2008. – № 1. – Ст. 59.

Про оренду державного та комунального майна: Закон України № 2269-ХІІ від 10 квіт. 1992 р. (зі змін. та доповн.) // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 30. – Ст. 416.

Про оренду землі: Закон України від 6 жовт. 1998 р. (зі змін. та доповн.) // Там же. – 1998. – № 46-47. – Ст. 280.

Про фінансовий лізинг: Закон України № 723/97-ВР від 16 груд. 1997 р. (зі змін. та доповн.) // Там же. – 1998. – № 16. – Ст. 68.

Борисова В. Правова характеристика договору лізингу за оновленим цивільним законодавством / В. Борисова // Юрист України. – 2004. – № 4. – С. 24-29.

Домбругова А. Умови передачі та повернення орендованого майна / А. Домбругова // Юрид. вісн. України. – 2005. – № 8. – С. 14.

Калаур І. Р. Правове регулювання договору найму (оренди) у підприємницькій діяльності / І. Р. Калаур // Розробка механізму прав. регулювання договорів. відносин у підприємн. діяльності. – К.: НДІ приватного права і підприємництва АПН України / заг. ред. В. В. Луць, 2009. – С. 197-210.

Карпенко Л. В. Про правові підстави набуття орендарем права власності на нову річ, створену в результаті поліпшень орендованого майна // Вісн. госп. судочинства. – 2010. – № 4. – С. 69-71.

Карпенко Л. В. Про відшкодування орендної плати за період, коли орендар був позбавлений можливості користуватися орендованим майном / Л. В. Карпенко // Там же. – № 5. – С. 80-85.

Клочай Н. Особливості укладання та виконання договорів оренди транспортних засобів / Н. Клочай // Юрид. журн. – 2004. – № 7. – С. 105-109.

Лещенко О. Найм (оренда) транспортного засобу / О. Лещенко // Мала енцикл. нотаріуса. – 2004. – № 2. – С. 99-102.

Міловська Н. Правові наслідки продовження користування майном після закінчення строку договору найму (оренди) / Н. Міловська // Юрид. Україна – 2012. – № 10. – С. 51-55.

Мороз М. Захист прав орендаря на орендоване майно / М. Мороз // Право України. – 2009. – № 2. – С. 88-93.

Московченко М. Суборенда нерухомого майна / М. Московченко // Юрид. вісн. України. – 2004. – № 15. – С. 10.

Пашутін Є. Особливості укладення договору оренди нерухомості / Є. Пашутін // Юрид. радник. – 2006. – № 5. – С. 39-42.

Січко Д. До питання визначення лізингу / Д. Січко // Підприємництво, госп-во і право. – 2005. – № 3. – С. 101-104.

Хашцівська Н. Особливості правового регулювання строків у договорі найму (оренди) земельної ділянки / Н. Хашцівська // Юрид. Україна. – 2010. – № 4. – С. 70-76.

Чорна Ж. Л. Деякі питання правового регулювання договору найму (оренди) земельної ділянки за законодавством України / Ж. Л. Чорна // Унів. наук. зап. – 2008. – № 2. – С. 53-57.

Т е м а 9. НАЙМ (ОРЕНДА) ЖИТЛА

П л а н

1. Поняття договору найму (оренди) житла.
2. Істотні умови та форма договору найму (оренди) житла.
3. Права та обов'язки сторін. Переважні права наймача.
4. Припинення договору найму (оренди) житла.

Перше питання плану присвячено аналізу дефініції договору найму (оренди) житла та порівняльній характеристиці договірних відносин найму (оренди) житла, що перебуває у приватній власності (комерційний найм) та державній чи комунальній власності (соціальний найм). Спочатку слід звернути увагу на законодавство, що застосовується для регулювання відносин, які виникають при комерційному й соціальному наймі, та зазначити умови, при яких до відносин з найму (оренди) державного або комунального майна застосовується ЦК України. В межах цього питання заслуговує на аналіз і поняття договору піднайму.

Відповідь на друге питання повинна бути побудована на послідовному аналізі істотних умов договору найму (оренди) житла. До таких умов слід віднести: предмет договору, розмір та порядок оплати, строк дії договору тощо. Вказати на види строкових договорів та сутнісні відмінності в правовому регулюванні таких договорів. Окремої уваги потребує пошук відповіді на питання щодо форми договору найму (оренди) житла.

Розкриття третього питання слід почати з детального аналізу суб'єктного складу цих правовідносин, звертаючи уваги не лише на наймодавця та наймача, а також на інших осіб, які постійно проживають з наймачем, тимчасових мешканців, піднаймача. Далі необхідно виокремити комплекс прав та обов'язків, що мають або можуть мати кожна з цих осіб. Бажано більш детально інтерпретувати поняття та зміст так званих “переважних” прав, які згідно з ЦК України належать наймачу.

В останній частині курсової роботи аналізуються положення цивільного законодавства, які регламентують підстави та форми припинення договору найму (оренди) житла. Особливої уваги вимагає роз'яснення змісту ст. 825 ЦК України, яка встановлює як для наймача, так і для наймодавця підстави для відмови від договору й для його розірвання. Слід сформулювати власну думку щодо можливості закріплення в договорі найму (оренди) приватного житла додаткових підстав для відмови чи розірвання договору.

Список додаткової літератури

Галянтич М. Особливості цивільно-правової охорони та захисту прав на житло / М. Галянтич // Право України. – 2007. – № 7. – С. 98-102.

Галянтич М. Розмежування договору соціального та комерційного найму (оренди) житла / М. Галянтич // Підприємництво, госп-во і право. – 2007. – № 8. – С. 3-6.

Замуравкіна Р. М. Договірні-правові форми реалізації житлових прав / Р. М. Замуравкіна // Акт. пробл. цив., житл. та сімей. законодавства: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 90-річчю з дня народж. д-ра юрид. наук, проф. В. П. Маслова, 16 бер. 2012 р. / Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого”. – Х. : Право, 2012. – С. 346-350.

Івашова І. П. Особливості правового регулювання оренди житла з викупом / І. П. Івашова // Держава і право. Юрид. і політ. науки. – К.: Ін-т держави і права НАН України, 2010. – Вип. 49. – С. 345-350.

Т е м а 10. ДОГОВІР ПІДРЯДУ

П л а н

1. Загальна характеристика та види договору підряду.
2. Права та обов'язки сторін за договором підряду.
3. Особливості побутового підряду.
4. Будівельний підряд.
5. Ризики та відповідальність сторін за договором підряду.

При відповіді на перше питання спочатку необхідно дати поняття договору підряду, його правову характеристику та класифікацію на види. Потім потрібно провести розмежування між договорами підрядного типу й договорами про надання послуг та договорами на оплатну передачу майна у власність.

При висвітленні другого питання детально проаналізуйте права та обов'язки підрядника і замовника, дослідіть їх взаємовідносини з субпідрядником. Доречно з'ясувати порядок визначення ціни договору, види кошторису та наслідки ощадливості підрядника.

Третє питання присвячено характеристиці одного з різновидів договору підряду – побутового підряду. Слід з'ясувати критерії, за якими проводиться розмежування між різними видами підряду. Необхідно вказати, що договір побутового підряду є публічним договором, акцентувати увагу на гарантіях прав замовника з урахуванням того, що зазначені відносини регулюються також законодавством про захист прав споживачів.

Четверте питання передбачає аналіз договору будівельного підряду. Особливу увагу варто приділити видам робіт, які проводяться за цим договором. Необхідно сформулювати визначення проектно-кошторисної документації, вказати механізм внесення змін до цієї документації.

У заключній частині роботи зупиніться на питанні про ризики та відповідальність за договором підряду. З'ясуйте, яка сторона несе ризик випадкового знищення чи пошкодження матеріалу та об'єкта договору підряду. При аналізі відповідальності сторін за договором доцільно не обмежуватися лише загаль-

ними положеннями, а показати особливості відповідальності сторін за різними видами договору підяду.

Список додаткової нормативно-правових актів та літератури

Про затвердження Загальних умов укладення та виконання договорів підяду в капітальному будівництві: постанова Кабінету Міністрів України від 1 серп. 2005 р. № 668 (зі змін. та доповн.) // Офіц. вісн. України. – 2005. – № 31. – Т. 2. – С. 364. – Ст. 1867.

Про затвердження Порядку затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 11 трав. 2011 р. № 560 (зі змін. та доповн.) // Там же. – 2011. – № 41. – С. 69. – Ст. 1674.

Про затвердження Порядку здійснення державного архітектурно-будівельного контролю: постанова Кабінету Міністрів України від 23 трав. 2011 р. № 553 (зі змін. та доповн.) // Там же. – 2011. – № 40. – С. 27. – Ст. 1647.

Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18 верес. 1991 р. № 1560-ХІІ (зі змін. та доповн.) // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 47. – Ст. 646.

Про основи містобудування: Закон України від 16 листоп. 1992 р. № 2780-ХІІ (зі змін. та доповн.) // Там же. – 1992. – № 52. – Ст. 683.

Андрейцев В. Зміст договірних правовідносин у сфері виконання науково-дослідних робіт / В. Андрейцев // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2008. – № 2 (53). – С. 149-166.

Афанасьєв В. В. Співвідношення договору підяду та договору купівлі-продажу (питання теорії та практики) / В. В. Афанасьєва, В. П. Янишен // Акт. питання цив. та госп. права. – 2006. – № 1. – С. 5-14.

Бондар Е. А. Конструкція договору підяду в капітальному будівництві у сучасному цивільному праві України / Е. А. Бондар // Бюл. М-ва юстиції України. – 2007. – № 9. – С. 125-131.

Борисова В. І. Правове регулювання підрядних відносин за новим Цивільним кодексом України / В. І. Борисова // Пробл. законності. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2004. – Вип. 70. – С. 16-22.

Василенко К. Обов'язки підрядника за договором побутового підряду / К. Василенко // Підприємництво, госп-во і право. – 2004. – № 6. – С. 40-44.

Гриняк А. Б. Договірне регулювання підрядних відносин у підприємницькій діяльності / А. Б. Гриняк // Розробка механізму правового регулювання договірних відносин у підприємницькій діяльності. – К.: НДІ приват. права і підприємництва АПН України, 2009. – С. 210-225.

Діковська І. А. Способи визначення ціни за договором підряду / І. А. Діковська // Бюл. М-ва юстиції України. – 2008. – № 10. – С. 36-42.

Ізарова І. Істотні умови договору підряду на виконання проектних робіт / І. Ізарова // Право України. – 2010. – № 11. – С. 90-96.

Ізарова І. Проблеми визначення предмета договору підряду на проведення проектних робіт / І. Ізарова // Юрид. Україна. – 2010. – № 5. – С. 48-52.

Пленюк М. Строки (терміни) виконання підрядником обов'язків за договором підряду / М. Пленюк // Підприємництво, госп-во і право. – 2011. – № 1. – С. 105-108.

Пленюк М. Деякі аспекти прострочення сторін у підрядних договорах: поняття і правові наслідки / М. Пленюк // Юрид. Україна. – 2011. – № 1. – С. 47-51.

Поліщук К. Тлумачення договору побутового підряду при його укладенні / К. Поліщук // Там же. – 2009. – № 1. – С. 71-73.

Сенник С. Виконання зобов'язань за договором субпідряду у капітальному будівництві / С. Сенник // Вісн. Львів. ун-ту. – Сер. юрид. – Л.: Львів. ун-т, 2007. – Вип. 46. – С. 126-134.

Сенник С. Ризики у субпідрядних відносинах з капітального будівництва / С. Сенник // Підприємництво, госп-во і право. – 2006. – № 1. – С. 31-35.

Тема 11. ДОГОВІР ПЕРЕВЕЗЕННЯ

П л а н

1. Поняття договору перевезення та його види.
2. Загальна характеристика договору перевезення вантажу. Права та обов'язки сторін.
3. Загальна характеристика договору перевезення пасажирів та багажу. Права та обов'язки сторін.
4. Цивільно-правова відповідальність за зобов'язаннями, що випливають з договорів перевезення.

У межах відповіді на перше питання потрібно сформулювати визначення різних видів договорів перевезення, порівняти та розкрити їх зміст. Враховуючи те, що у плані окремо не виділено такі види договорів, як договір чартеру (фрахтування), довгостроковий договір тощо, необхідно зупинитися також і на їх дослідженні.

При відповіді на друге питання проаналізуйте істотні умови договору перевезення вантажу, форму його укладення та документальне супроводження перевезення, права та обов'язки сторін. Окремої уваги потребує розгляд правового статусу вантажоодержувача.

За схожим зразком можливо провести розкриття третього питання, однак вже щодо договору перевезення пасажирів та багажу. При цьому доцільно порівняти поняття ручної поклажі, багажу та вантажу.

Наостанок важливим є дослідження особливостей покладення цивільно-правової відповідальності на перевізника за втрату чи пошкодження вантажу, завдання майнової або моральної шкоди пасажиру, механізму здійснення претензійного порядку врегулювання спорів, що виникли у зв'язку з цим.

Список додаткових нормативно-правових актів та літератури

Про транспорт: Закон України від 10. 11. 1994 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. № 51. – Ст. 446.

Про залізничний транспорт: Закон України від 04.07.1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 40. – Ст. 183.

Про автомобільний транспорт: Закон України від 05.04.2001 р. // Там же. – 2001. – № 22. – Ст. 105.

Кодекс торговельного мореплавства України: 23.05.1995 р. // Там же. – 1995. – № 47-52. – Ст. 349.

Повітряний кодекс України: Закон України від 19.05.2011 р. // Там же. – 2011. – № 48-49. – Ст. 536.

Статут залізниць України: постанова Кабінету Міністрів України від 06.04.1998 р. № 457 // Офіц. вісн. України. – 1998. – № 14. – Ст. 548.

Правила перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України: наказ М-ва транспорту та зв'язку України від 27.12.2006 р. № 1196 № 297 // Там же. – 2007. – № 26. – Ст. 1065.

Порядок обслуговування громадян залізничним транспортом: постанова Кабінету Міністрів України від 19.03.1997 р. № 252 // Там же. – 1997. – № 12. – Т.1. – Ст. 167.

Правила перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні: наказ М-ва транспорту та зв'язку України від 23.04.2010 р. № 216 // Там же. – 1998. – № 8. – Ст. 312.

Правила повітряних перевезень пасажирів і багажу: наказ М-ва транспорту України від 25.07.2003 р. № 568 // Там же. – 2003. – № 36. – Ст. 1958.

Правила повітряних перевезень вантажів: наказ М-ва транспорту та зв'язку України від 23.04.2010 р. № 216 // Там же. – 2010. – № 63. – Ст. 2190.

Правила надання населенню послуг з перевезення міським електротранспортом: постанова Кабінету Міністрів України від 23.12.2004 р. № 1735 // Там же. – 2004. – № 52. – Ст. 3444.

Домашенко О. Відповідальність при здійсненні міжнародних перевезень вантажів / О. Домашенко // Бізнес. 36. систематиз. законодавства. – 2011. – № 6. – С. 15-17.

Кострюков С. Правове регулювання перевезення вантажів залізничним транспортом в Україні / С. Крюков // Юрид. Україна. – 2007. – № 2. – С. 73-78.

Матвеева А. Ринок транспортних послуг: поняття, учасники та об'єкти / А. Матвеева // Вісн. Акад. прав. наук України: зб. наук. пр. / Акад. прав. наук України. – Х.: Право; Акад. прав. наук України, 2011. – № 1 (64). – С. 135-143.

Морозов С. Ю. К вопросу о возможности договорного регулирования организации перевозок пассажиров и багажа в прямом смешанном сообщении / С. Ю. Морозов // Гражд. право. – 2011. – № 4. – С. 35-38.

Нечипуренко О. М. Договір перевезення пасажирів в Україні / О. М. Нечипуренко // Держава і право. Юрид. і політ. науки. – К.: Ін-т держави та права НАН України / гол. редкол. Ю. С. Шемшученко, 2007. – Вип. 35. – С. 404-408.

Т е м а 12. ДОГОВІР ЗБЕРІГАННЯ

П л а н

1. Поняття договору зберігання та його види.
2. Істотні умови та форма договору зберігання. Сторони договору.
3. Особливості правового регулювання спеціальних видів зберігання.
4. Зберігання на товарному складі.

Розглядаючи перше питання слід дати загальну характеристику договору зберігання та провести класифікацію на види за різними підставами. Окремо потрібно акцентувати увагу на існуванні договорів, які передбачають зберігання речей, визначених родовими ознаками.

Друге питання передбачає аналіз предмета договору, строку його дії, прав та обов'язків поклажодавця та зберігача, а також форми договору зберігання.

При висвітленні третього питання, враховуючи розмаїття спеціальних видів зберігання, здійснить системний виклад притаманних їм особливостей правового регулювання.

Що стосується такого різновиду зберігання, як зберігання на товарному складі (четверте питання), то з використанням

спеціального законодавства проаналізуйте вимоги, що пред'являються до його документального оформлення, істотні умови договору, права й обов'язки сторін.

Список додаткових нормативно-правових актів та літератури

Про сертифіковані товарні склади та прості і подвійні складські свідоцтва: Закон України від 23 груд. 2004 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2005. – № 6. – Ст. 31.

Правила користування автоматичними камерами схову самообслуговування: наказ М-ва транспорту та зв'язку України від 10.07.1996 р. № 230 // Законодавство України: офіц. сайт. Верхов. Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0420-96>. – Заголовок з екрана.

Порядок обслуговування громадян залізничним транспортом: постанова Кабінету Міністрів України від 19.03.1997 р. № 252 // Офіц. вісн. України. – 1997. – № 12. – Ч.1. – Ст. 168.

Правила зберігання транспортних засобів на автостоянках: постанова Кабінету Міністрів України від 22.01.1996 р. № 115 // Зібр. постанов Уряду України. – 1996. – № 6. – Ст. 191.

Демидова Л. И. Судебная практика по вопросу ответственности сторон в договоре хранения / Л. И. Демидова // Арбитр. и гражд. процесс. – 2011. – № 5. – С. 41-44.

Донець А. Г. До питання співвідношення договору зберігання та договору охорони у цивільному праві України / А. Г. Донець // Вісн. госп. судочинства. – 2007. – № 1. – С. 124-127.

Домбругова А. Загальні положення про договір зберігання / А. Домбругова // Юрид. вісн. України. – 2004. – № 1-2. – С. 14-15.

Метелева Ю. Правовое регулирование хранения на товарном складе / Ю. Метелева // Хоз-во и право. – 2007. – № 2. – С. 74-84.

Хаскельберг Б. Л. О регулярном и иррегулярном хранении вещей / Б. Л. Хаскельберг // Сб. ст. памяти М. М. Агаркова / под ред. Е. А. Крашенинников. – Ярославль: Ярослав. гос. ун-т, 2007. – С. 87-100.

Тема 13. ДОГОВІР СТРАХУВАННЯ

П л а н

1. Поняття страхування. Види та форми страхування.
2. Основні поняття страхового права.
3. Поняття договору страхування та його види.
4. Істотні умови та форма договору страхування.
5. Сторони договору страхування. Права та обов'язки сторін.

Початком безпосереднього дослідження одного із інститутів договірної права – договору страхування повинно стати тлумачення його визначень, що містяться в законі та доктрині. При цьому першочергової уваги заслуговують легальні дефініції ст. 979 ЦК України та Закону України “Про страхування”. Обов'язковою є проведення загальної характеристики договору страхування та поділ його на види.

Як і для будь-якого іншого договору, для укладення договору страхування перш за все необхідне досягнення сторонами в належній формі згоди з усіх істотних умов. Внаслідок чого є принциповим виокремлення та аналіз цих умов.

Окремої уваги заслуговує питання щодо сторін договору: страхувальника та страховика та їх прав й обов'язків. Тут слід, проаналізувавши чинне законодавство, виокремити вимоги до організацій, які зможуть займатися страховою діяльністю.

Список додаткових нормативно-правових актів та літератури

Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. (в ред. Закону № 4391-VI від 09.02.2012 р.) // Відом. Верхов. Ради України. – 2012. – № 41. – Ст. 491.

Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від 01.07.2004 р. // Там же. – 2005. – № 1. – Ст. 1.

Про затвердження Ліцензійних умов провадження стра-

хової діяльності: розпорядження Держ. комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 28.08.2003 № 40 // Офіц. вісн. України. – 2003. – № 38. – Ст. 2047.

Положення про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті: постанова Кабінету Міністрів України від 14 серп. 1996 р. № 959 // Збір. постанов уряду України. – 1996. – № 16. – Ст. 451.

Положення про порядок провадження діяльності страховими посередниками постанова Кабінету Міністрів України від 18 груд. 1996 р. № 1523 // Там же. – № 21. – Ст. 590.

Порядок та вимоги щодо здійснення перестраховання у страховика (перестраховика) нерезидента: постанова Кабінету Міністрів України від 04.02.2004 р. № 124 // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 5. – Ст. 242.

Дедиков С. Договір сострахования / С. Дедиков // Хоз-во и право. – 2011. – № 6. – С. 3-22.

Дедиков С. Одностороннее расторжение договора страхования / С. Дедиков // Там же. – 2010. – № 7. – С. 41-59.

Марченко В. Основні вимоги щодо укладання договорів страхування за законодавством України / В. Марченко, Л. Макарчук // Юрид. журн. – 2011. – № 5. – С. 66-68.

Мачуський В. Теоретичні проблеми законодавчого визначення поняття страхування / В. Мачуський // Право України. – 2010. – 6. – С. 195-199.

Т е м а 14. ДОГОВІР КОМІСІЇ

П л а н

1. Загальна характеристика договору комісії та порівняння його з іншими договорами.
2. Істотні умови договору комісії.
3. Права та обов'язки сторін.
4. Припинення договору комісії.

При висвітленні першого питання необхідно дати поняття та правову характеристику договору комісії. Характеризуючи договір комісії як договір з надання послуг, потрібно визначити його місце в системі інших договорів, які опосередковують надання послуг та провести порівняльну характеристику договору комісії з договорами доручення та управління майном.

При відповіді на друге питання потрібно послідовно розкрити предмет договору, умови, за якими комісіонер зобов'язаний продати або купити майно, розмір та форму комісійної плати, строк виконання комісіонером своїх обов'язків тощо.

У третьому питанні слід проаналізувати права та обов'язки сторін. Особливу увагу необхідно звернути на наслідки відступу від вказівок комітента, можливість укладення договору субкомісії та притримання речі.

Наостанок потребують дослідження спеціальні підстави для припинення договору комісії шляхом відмови від нього.

Список додаткових нормативно-правових актів та літератури

Правила комісійної торгівлі непродовольчими товарами: наказ Міністерства Зовнішніх Економічних Зв'язків України від 13.03.1995 р. № 37 // Законодавство України: офіц. сайт. Верхов. Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0079-95>. – Заголовок з екрана.

Войчук О. Договір комісії / О. Войчук // Вісн. податкової служби. – 2002. – № 30. – С. 43-45.

Назаренко В. І. Правова природа договору комісії як різновиду підприємницької угоди / В. І. Назаренко // Держава і право: зб. наук. пр. Юрид. і політ. науки. – К.: Ін-т держави і права НАН України. – 2001. – Вип. 9. – С.244-249.

Сибіга О. М. Договір комісії за Цивільним кодексом України [Електрон. ресурс]: моногр. / О. М. Сибіга. – Х.: Право, 2010. – 184 с.

Станкевич А. Момент перехода права собственности в комиссионных отношениях: проблемы теории и практики / А. Станкевич // Хоз-во и право. – 2012. – № 2. – С. 107-111.

Тема 15. КРЕДИТНИЙ ДОГОВІР

П л а н

1. Поняття та загальна характеристика кредитного договору.
2. Істотні умови та форма договору.
3. Права та обов'язки сторін.
4. Припинення договору.

Розкриваючи перше питання, необхідно навести поняття кредитного договору та порівняти його з договором позики. Слід також проаналізувати поняття: “комерційний кредит”, “іпотечний кредит” та інші визначення поняття кредиту, які містить законодавство України.

Висвітлюючи друге питання, важливо з'ясувати істотні умови та форму кредитного договору. Окремо варто звернути увагу на необхідність дотримання при укладенні договорів так званих принципів кредитування: відплатності, зворотності, забезпеченості і т. ін.

При відповіді на третє питання потрібно проаналізувати права та обов'язки сторін. При цьому можна зупинитися на конкретному кредитному договорі, який може бути укладено на практиці, наприклад, договір на надання споживчого кредиту на придбання житла, автомобілів тощо.

Насамкінець проаналізуйте положення чинного законодавства та при наявності можливості положення укладених кредитних договорів стосовно питання дострокового припинення кредитних відносин.

Список додаткових нормативно-правових актів та літератури

Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III // Офіц. вісн. України. – 2001. – № 1-2. – Ч. I. – Ст. 1.

Про кредитні спілки в Україні: Закон України від

20.12.2001 р. № 2908-III // Офіц. вісн. України. – 2002. – № 3. – Ст. 79.

Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. – № 1. – Ст. 1.

Безклубий І. А. Банківські правочини: цивільно-правові проблеми: моногр. / І. А. Безклубий. – К.: Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2005. – 378 с.

Безклубий І. А. Договір позики та його співвідношення з кредитним договором / І. А. Безклубий // Бюл. М-ва юстиції України. – 2007. – № 5. – С. 57-67.

Глібко С. В. Проблеми правового регулювання умов кредитування / С. В. Глібко // Пробл. законності: респ. міжвід. наук. зб.; відп. ред. В. Я. Тацій. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2008. – Вип. 93. – С. 57-62.

Ефимова Л. Некоторые проблемы применения законодательства о банковском кредитовании / Л. Ефимова // Хоз-во и право. – 2010. – № 5. – С. 72-77.

Ковальський Д. В. Про розірвання кредитного договору через істотне порушення з боку банку умов цього договору / Д. В. Ковальський // Вісн. госп-го судочинства. – 2011. – № 6. – С. 63-66.

Т е м а 16. РОЗРАХУНКОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ

П л а н

1. Загальна характеристика розрахункових відносин. Види та форми розрахунків.
2. Поняття договору банківського рахунку.
3. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень.
4. Розрахунки за акредитивом.
5. Розрахунки за інкасовими дорученнями.
6. Розрахунки із застосуванням чеків.

Розрахункові відносини є відносинами, що регулюють як нормами цивільного, так і нормами публічного права, в першу чергу, фінансового. У зв'язку з цим у першому питанні в межах навчальної дисципліни цивільного права слід приділити увагу саме цивільно-правовим аспектам.

Під час висвітлення другого питання необхідно не тільки сформулювати та розкрити визначення договору банківського рахунку (на практиці його називають також договором на розрахунково-касове обслуговування), а й дати його загальну характеристику та порівняти з іншими договорами, що укладаються банківськими установами: банківського вкладу, кредитний договір тощо.

Аналізуючи в наступних питаннях плану окремі види розрахунків, слід розкрити сутність цих видів, продемонструвати механізм їх здійснення, переваги та недоліки в порівнянні один з одним.

Список додаткових нормативно-правових актів та літератури

Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. // Офіц. вісн. України. – 2001. – № 1-2. – Ч. I. – Ст. 1.

Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. // Там же. – № 20. – Ст. 828.

Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки: Указ Президента України від 12.06.1995 р. № 436 в ред. Указу від 11.05.1999 р. № 491 // Там же. – 1999. – № 19. – Ст. 817.

Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: інструкція, затв. постановою НБУ від 21.01.2004 р. № 22 // Там же. – 2004. – № 13. – Ст. 908.

Про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: положення, затв. постановою правління НБУ від 19.02.2001 р. № 72 // Там же. – 2001. – № 12. – Ст. 496.

Про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах: інструкція, затв. постановою НБУ від 12.11.2003 р. № 492 // Там же. – 2003. – № 51. – Ст. 2707.

Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів в редакції 1993 р., публікація Міжнародної торгової палати № 500 // Уряд. кур'єр. – 1994. – 5 листоп.

Уніфіковані правила по інкасо в редакції 1978 р., публікація Міжнародної торгової палати № 322 // Там же.

Кирилловых А. Права потребителей банковских услуг: проблемы правового регулирования / А. Кирилловых // Хоз-во и право. – 2012. – № 7. – С. 101-109.

Ковальський Д. В. Про стягнення пені за порушення договору на розрахунково-касове обслуговування / Д. В. Ковальський // Вісн. госп. судочинства. – 2012. – № 2. – С. 236-238.

Сидорчук М. Статус клиента и держателя карты в правоотношениях, возникающих при расчетах с использованием платежных карт / М. Сидорчук // Хоз-во и право. – 2007. – № 11. – С. 58-68.

Т е м а 17. ДОГОВОРИ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

П л а н

1. Поняття, загальна характеристика, види та форма договорів в сфері інтелектуальної власності.
2. Ліцензійний договір.
3. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
4. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.
5. Договір комерційної концесії.

При відповіді на перше питання необхідно навести поняття та види договорів у сфері інтелектуальної власності. При цьому доречно звернути увагу на невиключний перелік зазначених договорів в ЦК України. Даючи загальну характеристику договорів у сфері інтелектуальної власності, потрібно проаналізувати їх сторони та предмет. Аналізуючи форму договорів, зверніть увагу на наслідки її недотримання та значення державної реєстрації договорів.

Характеризуючи ліцензійний договір (друге питання), потрібно дати поняття та зазначити предмет і сторони договору. Особливу увагу слід приділити змісту договору та наслідкам недосягнення згоди по певних умовах, які згідно з законодавством повинен містити договір. Необхідно також зупинитися на класифікації ліцензій на види, зокрема, за обсягом прав, що надаються.

Розглядаючи договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності (третє питання), доцільно порівняти його з ліцензійним договором та договором купівлі-продажу. При цьому потрібно акцентувати увагу на наслідках укладення договору для сторін.

Відповідь на четверте питання має містити правову характеристику договору про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності. Також зауважимо, що якщо сторони в договорі не передбачають розподіл майнових прав інтелектуальної власності на створений об'єкт, то настають наслідки, передбачені ст. 430 ЦК України.

Даючи загальну характеристику договору комерційної концесії (п'яте питання), варто зазначити предмет, сторони, форму та зміст договору. Потрібно також провести порівняння договору комерційної концесії та ліцензійного договору.

Список додаткових нормативно-правових актів та літератури

Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. (в ред. Закону від 11 лип. 2001 р.) // Офіц. вісн. України. – 2001. – № 32. – Ст. 1450.

Про охорону права на знаки для товарів та послуг: Закон України від 15.12.1993 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 36.

Про охорону прав на винаходи та корисні моделі: Закон України в ред. Закону від 01.06.2000 р. // Там же. – 2000. – № 37. – Ст. 307.

Амангельды А. Авторский договор как основание возникновения обязательств / А. Амангельды // Теорія і практика інтелект. власності. – 2009. – № 4. – С. 18-30.

Бегова Т. Правова природа договору про передачу ноу-хау / Т. Бегова // Підприємництво, госп-во і право. – 2009. – № 12. – С. 89-92.

Волошин В. О. Сучасні тенденції та проблеми розвитку правового регулювання договірних відносин у сфері промислової власності в Україні / В.О. Волошин // Часоп. Київ. ун-ту права. – 2011. – № 4. – С. 267-272.

Іваницька Н. Правова природа та поняття ліцензійного договору на використання торговельної марки / Н. Іваницька // Пробл. державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XIV регіон. наук.-практ. конф. (6 лют. 2008 р.). – Л.: Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2008. – С. 141-143.

Кодинец А. А. Договора в сфере интеллектуальной собственности: проблемы правового регулирования / А. А. Кодинец // Альманах цивилистики: сб. ст. Киев. нац. ун-та им. Т. Шевченка. – К.: Всеукр. асоц. видавців “Правова єдність”, 2010. – Вип. 3. – С. 225-252.

Крижна В. М. Майнові права інтелектуальної власності як предмет цивільно-правових договорів / В.М. Крижна // Вісн. госп. судочинства. – 2008. – № 5. – С. 116-120.

Макода В. Є. Договори у сфері права інтелектуальної власності: цивільно-правовий аспект / В. Є. Макода // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – Х.: Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2010. – № 929. – Сер. право. – Спец. вип. – С. 366-370.

Соловійова В. В. Договір на створення на замовлення об'єкта права інтелектуальної власності / В. В. Соловійова // Приват. право і підприємництво. – К.: НДІ приват. права і підприємництва АПН України, 2009. – Вип. 8. – С. 111-114.

Тема 18. ПУБЛІЧНА ОБІЦЯНКА ВИНАГОРОДИ

П л а н

1. Публічна обіцянка винагороди в системі зобов'язального права України.
2. Поняття зобов'язань з публічної обіцянки винагороди та їх види.
3. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу.
4. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу.

При висвітленні першого питання слід визначити місце зобов'язань з публічної обіцянки винагороди в системі зобов'язального права у цілому та недоговірних зобов'язань зокрема. Для цього необхідно проаналізувати критерії поділу різних за змістом відносин на окремі види та охарактеризувати ті підстави, що породжують відносини з публічної обіцянки винагороди.

Далі сформулюйте визначення відносин з публічної обіцянки винагороди та наведіть їх види.

Відповідаючи на третє та четверте питання, необхідно розкрити сутність та зміст відносин, що виникають та існують у межах двох видів зобов'язань з публічної обіцянки винагороди. При цьому особливу увагу приділіть праву особи, яка публічно обіцяла винагороду, на зміну умов публічної обіцянки винагороди чи умов конкурсу.

В кінці роботи бажано зупинитися на процедурі проведення конкурсу, з виділенням етапів його здійснення та можливих варіантів оцінювання результатів проведеного конкурсу.

Список додаткової літератури

Домбругова А. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу / А. Домбругова // Юрид. вісн. України. – 2004. – 35 (25 серп.-3 верес.). – С. 14-15.

Ігнатенко В. М. Односторонні правомірні дії як підстави виникнення позадоговірних зобов'язань за Цивільним кодексом України / В. М. Ігнатенко // Держ. буд-во та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. – Х.: Право, 2004. – Вип. 7. – С. 104-117.

Ігнатенко В. М. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу / В. М. Ігнатенко // Підприємництво, госп-во і право. – 2004. – № 5. – С. 21-23.

Ігнатенко В. М. До питання про публічну обіцянку винагороди за результатами конкурсу / В. М. Ігнатенко // Акт. пробл. правознавства: тези доп. і наук. повідомл. учасн. наук. конф. молодих учених та здобувачів. – Х.: Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого, 2006. – С. 61-65.

Т е м а 19. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ

П л а н

1. Зобов'язання з відшкодування шкоди в системі зобов'язального права України.
2. Загальні положення про відшкодування шкоди. Види шкоди.
3. Спеціальні види підстав виникнення зобов'язань з відшкодування шкоди.
4. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю.
5. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).

При відповіді на перше питання спочатку слід визначити місце зобов'язань з відшкодування шкоди в системі зобов'язального права та порівняти їх з зобов'язаннями з безпідставного набуття та збереження майна, відносинами, що виникають з неналежного виконання договірних обов'язків, тощо.

Далі – дати аналіз загальних положень про відшкодування шкоди. Розкриття змісту майнової та моральної шкоди

необхідно проводити з посиланням на конкретні можливі прояви такої шкоди в різних учасників цивільних відносин.

Щодо третього питання – тут важливо класифікувати зобов'язання з відшкодування шкоди на види з застосуванням різноманітних критеріїв, а саме: суб'єктний склад, вид завданої шкоди тощо, а також охарактеризувати так звані спеціальні делікти, тобто підстави для відшкодування завданої шкоди при наявності особливостей.

Відповідаючи на четверте питання, слід розкрити особливості відносин з відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю.

I – насамкінець (п'яте питання) – проведіть аналіз відносин, що виникають у зв'язку з завданням шкоди внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).

Список додаткових нормативно-правових актів та літератури

Порядок відшкодування шкоди особам, які потерпіли від надзвичайних обставин: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 05.10.1992 р. № 562 // Зб. постанов Уряду України – 1992 р. – № 11. – Ст. 267.

Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції: Закон України від 19.05.2011 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – № 47. – Ст. 531.

Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних з відшкодуванням шкоди: роз'яснення президії Вищого арбітражного суду України від 01.04.1994 р. № 02-5/215 // Зб. роз'яснень Вищого арбітраж. суду України. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – С. 89-93.

Про захист прав споживачів: Закон України від 22.06.1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 37. – Ст. 727.

Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від 01.07.2004 р. // Там же. – 2005. – № 1. – Ст. 1.

Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадя-

нину незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури та суду: Закон України від 01.12.1994 р. // Збір. законодавства України (сер. 3). – 2001. – № 1. – Ст. 31.

Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди: постанова Пленуму Верховного Суду України від 27.03.1992 р. № 6 // Вісн. Верхов. Суду України. – 2004. – № 1. – С. 17-25.

Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди: постанова Пленуму Верхов. Суду України від 31.03.1995 р. № 4 // Там же. – 2001. – № 3. – Вкладка. – С. 1-8.

Бурлака І. Деякі особливості виникнення зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої фізичній особі джерелом підвищеної небезпеки без вини / І. Бурлака // Юрид. Україна. – 2009. – № 10. – С. 65-69.

Бурлака І. Деякі питання відшкодування шкоди, завданої актами органів публічної влади, за відсутності їхньої вини / І. Бурлака // Там же. – № 11 (№ 11-12). – С. 190-195.

Відшкодування моральної та матеріальної шкоди: навч. посіб. / за заг. ред. М. К. Галянтича. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 624 с.

Горба В. В. Відшкодування державою майнової шкоди фізичній особі, яка постраждала від злочину: питання законодавства та практики / В. В. Горба // Наук. зап. – 2007. – № 1 (5). Право, економіка, гуманіт. науки. – 2007. – С. 10-13.

Гринько С. Д. Значення вини потерпілого в деліктних зобов'язаннях / С. Д. Гринько // Унів. наук. зап. – 2009. – № 3. – С. 55-60.

Ківалова Т. С. Відшкодування шкоди у системі способів захисту прав власника / Т. С. Ківалова // Вісн. прокуратури. – 2008. – № 4. – С. 97-103.

Ківалова Т. С. До питання про цивільне правопорушення як підстава недоговорної відповідальності / Т. С. Ківалова // Часоп. Київ. ун-ту права. – 2008. – № 3. – С. 184-190.

Отрадна О. О. Принцип справедливості, добросовісності, розумності у цивільно-правових зобов'язаннях із заподіяння недоговорної шкоди / О. О. Отрадна // Механізми охо-

рони та захисту майнових прав в Україні та ЄС (м. Київ, 12 лист. 2008 р.). – К.: НДІ приват. права і підприємництва АПН України, 2008. – С. 62-69.

Сиротенко С. Е. К вопросу о договором и недоговорном характере морального вреда / С. Е. Сиротенко // Акт. пробл. гражд. права (личные неимущественные права): сб. ст. и иных материалов; под ред. Р. А. Стефанчука. – К.: Алерта, КНТ; ЦУЛ, 2009. – С. 532-533.

Стефанчук Р. О. Компенсація моральної шкоди як спосіб захисту особистих немайнових прав: проблеми та шляхи вирішення / Р. О. Стефанчук // Унів. наук. зап. – 2007. – № 1. – С. 67-83.

Т е м а 20. НАБУТТЯ, ЗБЕРЕЖЕННЯ МАЙНА БЕЗ ДОСТАТНЬОЇ ПРАВОВОЇ ПІДСТАВИ

П л а н

1. Загальні положення про зобов'язання з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави.
2. Порівняльна характеристика зобов'язань з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави з іншими інститутами зобов'язального права.
3. Правові наслідки повернення майна.

Розглядаючи перше питання, необхідно охарактеризувати зобов'язання з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави, які іноді називають зобов'язаннями з “безпідставного збагачення”.

При відповіді на друге питання важливо порівняти ці зобов'язання з відносинами, що виникають внаслідок заподіяння шкоди, вчинення дій в майнових інтересах іншої особи, повернення майна, у випадку припинення дії договору, внаслідок спливу строку його дії, визнання договору недійсним тощо. Слід звернути увагу, що згідно з ч. 3 ст. 1212 ЦК України положення гл. 83 ЦК України поширюються також на інші види вимог.

Насамкінець потрібно висвітлити питання щодо проведення розрахунків між потерпілим та набувачем майна при поверненні безпідставного набутого майна з урахуванням моменту, коли особа довідалася або могла довідатися про безпідставне збагачення.

Список додаткової літератури

Єфименко І. В. Види кондикційних зобов'язань / І. В. Єфименко // Пробл. законності: акад. зб. наук. пр. / відп. ред. В. Я. Тацій. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2011. – Вип. 113. – С. 205-212.

Ігнатенко В. М. Односторонні правомірні дії як підстави виникнення позадоговірних зобов'язань за Цивільним кодексом України / В. М. Ігнатенко // Держ. буд-во та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. – Х.: Право, 2004. – Вип. 7. – С. 104-117.

Окунев І. Без підстави збагачений: тлумачення норм цивільного законодавства України про кондикційні зобов'язання / І. Окунев // Суд. вісн. Юрид. практика. – 2012. – № 5 (31 трав.). – С. 25.

Соломина Н. Возврат неосновательного обогащения в натуре / Н. Соломина // Хоз-во и право. – 2008. – № 10. – С. 118-123.

Чернышев В. И. Обязательства из неосновательного приобретения или сбережения имущества: учебник / В. И. Чернышев. – Ярославль: [б.и.], 1974. – 102 с.

З М І С Т

Загальні положення.....	3
Тема 1. Поняття, види та підстави виникнення зобов'язання.....	5
Тема 2. Виконання зобов'язання	6

Тема 3.	Забезпечення виконання зобов'язання	8
Тема 4.	Припинення зобов'язання.....	10
Тема 5.	Правові наслідки порушення зобов'язання	12
Тема 6.	Цивільно-правовий договір.....	13
Тема 7.	Договір купівлі-продажу.....	15
Тема 8.	Договір найму (оренди).....	17
Тема 9.	Найм (оренда) житла.....	20
Тема 10.	Договір підряду.....	22
Тема 11.	Договір перевезення.....	25
Тема 12.	Договір зберігання.....	27
Тема 13.	Договір страхування.....	29
Тема 14.	Договір комісії.....	30
Тема 15.	Кредитний договір.....	32
Тема 16.	Розрахункові правовідносини.....	33
Тема 17.	Договори у сфері інтелектуальної власності.....	35
Тема 18.	Публічна обіцянка винагороди.....	38
Тема 19.	Зобов'язання з відшкодування шкоди.....	39
Тема 20.	Набуття, збереження майна без достатньої правової підстави.....	42